

Misija Argo ali kako je Holivud rešil čast Amerike

Nina Cvar

76

Misija Argo (Argo, 2012, Ben Affleck) je Holivud. Je njegova manifestacija v najčistejšem smislu in tega se *Misija Argo* vsaj do neke mere tudi zaveda. Le kako si drugače razlagati satirične dovtype in opazke, ki parodirajo lasten biznis in lastno množično produkcijo fantazij, za kar je potrebna vsaj določena mera distance glede na to, da sta komično in distanca med seboj povezana. A kokeriranje s porogljivostjo in smešenje industrije, ki je prvenstveno specializirana, da prodaja sanje in zabavo, ni edini adut filma, ki ga je režiral holivudski zvezdnik Ben Affleck.

Poleg duhovitih domislic je konj, na katerega odkrito stavi njegov četrti celovečerec – med drugim ga producira George Clooney – nadvse spretna igra suspenza in montaže, ki gledalca prilepi na stol in ga pripravi, da vse do zadnjega navija »za naše«, in to navkljub temu, da gledalec zelo dobro ve, da bo konec za tiste, za katerimi film stoji, kakopak srečen. Preverjena žanrska kombinacija, ki je uspešno realizirana, toda prav to je tudi točka, ki terjaja, da se odlepimo s stola in skušamo film, zlasti njegove pomenske učinke, kritično premisliti.

Ustvarjalci so navdih za film dobili v operaciji CIE, ki je v času islamske revolucije z nenavadnim načrtom rešila šesterico zaposlenih na ameriški ambasadi v Teheranu, potem ko so se ti v kaosu po vdoru demonstrantov na ambasado zatekli h kanadskemu veleposlaniku. Toda scenarij pobega je filmski, saj se je tajni agent Tony Mendez (Ben Affleck) domislil tveganega načrta, na podlagi katerega naj bi ubežnike, ki jim je bojda grozil javni linč, če bi bili ujeti, rešili pod pretezo, da so del filmske ekipe, ki snema znanstvenofantastični film *Argo*. Nenavadnost zasnove reševalne misije seveda tiči v njeni filmskosti; realnost, da bi rešila samo sebe, za vzgled vzame film ali še bolj filmsko industrijo – torej *Pasji dnevi* (Wag the Dog, 1997, Barry Levinson), ki so se tudi zares zgodili. No, če smo iskreni, realnost le ni bila tako dramatična, kot jo uprizarja *Misija Argo*.

Affleck je pred *Misijo Argo* režiral tri filme, kritiško javnost pa je prepričal z *Mestom* (The Town, 2010), kriminalno dramo z nekaj odličnimi akcijskimi sekvencami. Občutek za ritem je vsekakor viden tudi v *Misiji Argo*, ki ga Affleck precizno stopnjuje vse do zaključne špice. A to stopnjevanje je posodobljena strukturna repeticija filmov tipa *Dvanajst žigosanih* (The Dirty Dozen, 1967, Robert Aldrich) z Leejem Marvinom na čelu, ki, kot izpostavi Stanley Fish, temeljijo na

preigravanju standarda, sestavljenega iz treh delov: nesposobnega vodstva, ki nima ideje za rešitev nastale situacije, čudežne transformacije skupine, ki je za nalogo na prvi pogled popolnoma neprimerna, ter izvedbe naloge, ki je tako nevarna, da je že skoraj na meji verjetnega.¹

Ta podžanr je v zadnjem času uspešno pomladil Taranitno z *Neslavnimi barabami* (IngLOURIOUS BASTERDS, 2009), ki v nasprotju z *Misijo Argo* v sklepnem delu v svoj simulaker uspe vgraditi potujitveni učinek – zažig in uničenje kinodvorane z vodilnimi nacisti vred sta namreč tudi uničenje natančno določene ideologije, toda s sporočilom, da je prav film tisti, ki ta sistem idej reproducira.

Po drugi strani *Misija Argo* klice transgresivnosti, ki so utelešene v filmskosti reševalnega načrta in njegovi potencialnosti razgrnitve delovanja holivudske industrije ter prevpraševanju razmerja med realnostjo in filmsko fikcijo, ne elaborira. Celó več. Ne le da so slednje v funkciji učinkovite izvedbe omenjene tridelne narativne strukture, zaradi česar smo med drugim priča pretežno črnobelim

reprezentacijam Zahoda in Irana, ki mestoma skušajo biti kozmetično uravnotežene s kondomizirano politično korektnostjo, pač pa je njihova raba tudi simptomatična. Zakaj? Ker gre za nadvse gledljiv holivudski izdelek, ki s svojo ikonografijo in izbiro glasbenih točk 70. let koketira z nostalgijo, nosilec narative pa je sproščen, nadvse nadarjen tajni agent. Skratka, *Misija Argo* je prvovrstna ekranizacija liberalne množične popularne kulture, ki se sicer res odvija konec 70. let, toda pričujoča časovna umestitev nas ne sme zavesti. Film je namreč odraz sedanjosti, če hočete Obamove Amerike, ki se še kako dobro zaveda vloge in pomena medijske industrije, zlasti pa subsumpcije liberalnega patosa. Navsezadnje tudi telo tajnega agenta, za razliko od podob moških likov v obdobju predsedovanja republikanskih administracij, ni »čvrsto«, temveč »mlahavo«, če sledimo besednjaku študije Susan Jeffords, ki je raziskovala reprezentacije teles in ideološke posledice poudarjanja atletskega telesa v navezavi na nacionalno ameriško identiteto v času vladanja republikanskih predsednikov.²

Tako smo kot bradati Iranci v filmu, Britanci, Novozelandci, ne nazadnje pa tudi

Kanadčani, ki so po uradnih podatkih opravili levji delež pri reševalni akciji, tudi gledalci nategnjeni, toda s to razliko, da v tem zares uživamo – uživamo v predvidljivem napetem dogajanju, dobri igri Johna Goodmana in Alana Arkina ter seveda v srečnem koncu, kjer so vsi nagrajeni.

Misija Argo je torej vse tisto, kar je danes liberalni Holivud: multivalentna zmes ščepca subverzije, politične korektnosti, sentimentalnosti, patriotizma ter obvezne moralke, v filmu vizualizirane v stisku roke Carterjevi administraciji, ki je preostale zajete po 444 dneh s pogajanji le rešila. Da, vse to je *Misija Argo*, predvsem pa je – četudi tega morda še sama ne ve – odlična kartografija današnje Amerike, pa tudi globalne popularne kulture, v kateri so oblastne strukture in Holivud prepletene na takšen ali drugačen način.

1 Povzeto po: Fish, Stanley: »The 'Argo' Caper«, *The New York Times*, 29. 10. 2012. Bližnjica: <http://nyti.ms/TPPYe6>.

2 Jeffords, Susan: *Hard Bodies: Hollywood Masculinity in the Reagan Era*. 1994, New Brunswick, NJ. Rutgers University Press.

